

Årsmelding 2021

Utviklings-
fondet

Sammen mot sult og urettferdighet

Et år for gjennomslag

2021 ble et gjennombruddsår på flere fronter for Utviklingsfondet. Samtidig skapte pandemi, krigen i Etiopia og klimaendringene store utfordringer for våre målgrupper, partnere og vår egen organisasjon.

Økonomisk gjennomslag

I 2021 sikret vi ca. 170 millioner kr per år de neste fem årene for støtte til 350 000 småbønder i Etiopia, Malawi, Somalia, Mosambik, Nepal og Guatemala. Dermed vil vi nå ut til dobbelt så mange som før vi lanserte den nye strategien for 2021-2030. Vi undertegnet flere store avtaler med Norad og Utenriksdepartementet. Særlig viktig var den nye rammeavtalen med Norad, og Transform-programmet for å støtte 150 000 småbønder i Malawi.

Krigen nord i Etiopia gjorde det vanskelig å gjennomføre prosjekter i konfliktrammede områder. Mot slutten av året måtte vi evakuere vår stedlige representant fordi opprørene nærmet seg hovedstaden. Samtidig fikk vi nye prosjekter for å forebygge mot ytterligere hungersnød med såfrøstøtte til krigsrammede småbønder. I andre deler av landet sikret vi videre støtte til lokale bønder som bevarer landets største skoger sør i Etiopia, et stort nytt program for bevaringsjordbruk, og enda et for bedre inkludering av folk med funksjonsnedsettelse.

Politisk gjennomslag

I 2021 kom Utviklingsfondets nøkkelsaker på toppen av den internasjonale politiske agendaen: matsikkerhet, småskala landbruk og klimatilpasning. I forbindelse med FNs store matsystemtoppmøte i New York i september (UN Food Systems Summit) jobbet vi intenst for å løfte fram betydningen av småskala klimatilpasset landbruk i kampen mot sult, bonders rettigheter til såfrø og lokalprodusert skolemat.

Da Klimapanelet i sin rapport i august stadfestet at klimaet allerede er i rask endring, ble tilpasning til klimaendringer og erstatning for tap og skade hovedtemaer under FNs klimatoppmøte i Glasgow i november. Det er nesten bare Utviklingsfondet som har jobbet med disse sakene de seneste

tiårene. Også her jobbet vi tett med mange andre organisasjoner for å presse rike land til å øke sine utslippskutt og finansiering av klimatilpasning for småskala bønder i utviklingsland, som er de mest sårbare for klimaendringene.

Mellom matsystemtoppmøtet og klimatoppmøtet var det valg i Norge. I regjering la Arbeiderpartiet og Senterpartiet stor vekt på at Norge må gjøre mer internasjonalt for å utjevne sosiale forskjeller, og særlig øke innsatsen for matsikkerhet, klimatilpasning og landbruk. Det var også et viktig gjennomslag.

Organisatorisk gjennomslag

I 2021 vedtok årsmøtet å legge om Utviklingsfondet til å bli en stiftelse for å styrke styresettet i organisasjonen. Dette hadde vært ønsket i mange år, og kom endelig på plass etter grundig utredning og diskusjon.

Dette året skulle vi også rulle ut vårt nye vervekonsept Utviklingsinvestor. Koronanedstengningen det første halvåret forsinket kampanjen, som først kom i gang etter sommeren. Likevel nådde vi målet om 750 nye givere.

Vi lyktes videre med å fornye og øke støtten fra Norad til vårt informasjonsarbeid for fem nye år. Dette var også en sterk prestasjon, særlig fordi bare halvparten av søkerne fikk støtte.

På mange måter var 2021 altså et år med viktige gjennomslag for Utviklingsfondet, men vi opplevde samtidig en rekke utfordringer knyttet til korona, krigen i Etiopia og klimaendringene. Utfordringen videre blir å finne en balanse mellom det å vokse med de nye mulighetene og bygge en sterk nok organisasjon.

Jan Thomas Odegard,
generalsekretær

Utviklingsfondet
Mariboegs gate 8
0183 Oslo

Tlf.: 23 10 96 00

E-post: post@utviklingsfondet.no

Org.nr.: 971 454 369

Redaktør: Hailey Hammer
hailey@utviklingsfondet.no

Ansvarlig redaktør:
Jan Thomas Odegard
jan.thomas@utviklingsfondet.no

Utgiver: Utviklingsfondet juni 2021

Utforming: Elin Iversen

Forside: Småskala kaffebonde
i kaffeåkeren sin i Huehuetenango i
Guatemala. Foto: Carlos Zapparoli

Foto: Side 3 (Somalia): Kristoffer Nyborg;
Side 4 (kaffe i Guatemala): Carlos
Zapparoli;
Side 6 (organisering av bønder i Malawi):
Julie Lunde Lillesæter;
Side 8, 9 og 12 (Etiopia), 14 (Nepal): Harald
Herland;
Side 10 og 11 (modellbønder i Malawi):
Tine Poppe.

Alle øvrige foto: Utviklingsfondet

Årets høydepunkter – og nedturer

I 2020 endret vi denne delen av årsmeldingen fra å presentere årets høydepunkter til også å inkludere årets nedturer. Siden 2021 ble nok et "annerledes-år" fortsetter vi med å vise fram både oppturer og nedturer i året som gikk.

Doblet kaffeimport

Fjellkjeden Cuchumatanes i Vest-Guatemala er en av de høyeste i Mellom-Amerika, der høydene varierer fra 500 til over 3800 meter over havet. Her er det mange småprodusenter som livnærer seg med salg av organisk kaffeproduksjon. Kaffeoperativene ADAT og ADIPY har en høy kvinneandel og medlemmene tilhører ulike grener av maya-urfolk (popti, mam, and q'anjob'al). En liten del av kaffeproduksjonen ble for første gang eksportert til Kjeldsberg i 2020, etter initiativ fra Utviklingsfondet. Den Koordinerende Organisasjonen for Utvikling i Concepcion Huista, CODECH, bistår kaffeoperativene ADAT og ADIPY med organiseringen av eksporten. Kaffen fra

Guatemala falt i god smak, og Kjeldsberg besluttet å doble importen i 2021, fra én til to containere med kaffe. Dette utgjorde 41 tonn og bidro til å gi kaffebøndene i Cuchumatanesfjellene en høyere inntekt. Utviklingsfondet vil jobbe videre for å sikre et bredere internasjonalt marked for kaffeprodusentene, noe som vil gi en mer forutsigbar inntekt til dekking av familienes matutgifter og skolegang for barna. Kaffe fra våre partnere i Guatemala var i Rema 1000 sine hyller også i 2021, med god synlighet for Utviklingsfondet.

2021 – et nytt uår

Mens vi trodde at utfordringene hadde toppet seg med «uåret» 2020, viste det seg at 2021 ikke skulle bli så mye lettere. Pandemien preget mye av det første halvåret, med hjemmekontor og store begrensninger på reise- og møtevirksomhet – også for våre ansatte på landkontorene. Pandemien påvirket også partnere og gjennomføring av noen aktiviteter på grunn av smitteverntiltak. Klimaendringer fortsatte å påvirke målgruppa vår. Mens tørke rammet flere områder i Somalia og Etiopia hardt og førte til store avlingstap, mistet mange bønder i Nepal risavlinga etter et uventet og voldsomt regnfall etter at regntida var over.

I tillegg til tørke fortsatte krigen i Etiopia å føre til enorme utfordringer og lidelser for befolkningen. Krigen intensiverte seg og spredte seg til områder sør for Tigray. Flere partnere måtte innstille all aktivitet på grunn av krigshandlinger i prosjektområdene. Under svært vanskelige og usikre forhold har Utviklingsfondet og partnere arbeidet for å opprettholde matproduksjonen i krigsrammede områder.

Gateverving av Utviklingsinvestorer

En større kampanje for gateverving av Utviklingsinvestorer ble igangsatt i januar 2021, parallelt med rekruttering i sosiale medier. Gatevervingen måtte settes på pause i slutten av første kvartal da store deler av Norge stengte ned igjen og kom i gang igjen først etter sommeren. En verveturne nasjonalt på høsten sørget for et solid volum nye Utviklingsinvestorer fra det ganske land, men inntjeningen ble naturlig nok forsinket.

Nye langsiktige avtaler med Norad

I løpet av 2021 inngikk Utviklingsfondet en rekke langsiktige avtaler med Norad og vi fikk god uttelling for innsatsen vi la ned i søknadsarbeidet i 2020. Den største avtalen er en 5-årig samarbeidsavtale med Norad som alle våre programland er inkludert i. Avtalen har som overordnet mål å styrke motstandskraften hos lokalsamfunn på landsbygda. Vi fikk også innvilget en ny fem-årsperiode for et skogforvaltningsprosjekt i Etiopia. Gjennom dette prosjektet bidrar lokalsamfunn til redusert avskoging av om lag 570 000 hektar skogområder, samtidig som deres rettigheter styrkes. Disse nye avtalene gir oss, våre partnere og målgruppene en viktig forutsigbarhet i de neste årene.

I året som gikk ble vi også tildelt informasjonsmidler fra Norad for de neste fem årene. Vi fortsatte å bygge på det solide grunnlaget i nettstedet dinklimaframtid. no hvor man sammenligner klimaendringene i Norge og Malawi. I fjoråret inkorporerte vi innhold også fra Guatemala, og vi skal bygge ut siden med et nytt land for hvert år i avtaleperioden. Da pandemien forhindret oss fra å reise, knyttet vi kontakt med dyktige frilansfotografer og journalister lokalt i noen av programlandene våre som produserte innhold for å fortelle de gode historiene.

Ny avtale i Malawi

Etter lange forberedelser og en 15 måneders oppstartsperiode inngikk Kirkens Nødhjelp, NMBU og Utviklingsfondet en flerårig avtale med den norske ambassaden i Malawi. Transform-programmet skal bidra til økt matsikkerhet hos 150 000 bønder og deres familier i Malawi.

Årets suksess og lærepenge

Marginalisering og ekskludering av fattige og særlig utsatte grupper på landsbygda er et stort hinder for en god og bærekraftig utvikling. Når store deler av befolkningen utelukkes fra politiske prosesser og beslutninger som berører dem selv, blir det vanskelig å utvikle politikk og finne løsninger som ivaretar deres behov og rettigheter. Man går også glipp av den verdifulle kunnskapen og ressursene som disse gruppene har. På denne måten opprettholdes skillene i samfunnet og ekskludering av store deler av befolkningen.

Empowerment er anerkjent som en viktig tilnærming innenfor utviklingsarbeid.

Helt siden Utviklingsfondet ble opprettet har vi jobbet for at det er de fattige og deres lokalsamfunn som skal stå i førersetet for utviklingen. Det er de som best vet hvilke behov de har og hvordan disse best kan ivaretas. Tro på lokale løsninger og anerkjennelse av lokal kunnskap har vært en grunnpilar i vårt arbeid i over 40 år. I vår strategi for 2021–2030 ligger dette som et viktig premiss for vårt arbeid, hvor styrking av lokalsamfunn og grasrotorganisasjoners makt og innflytelse er et av tre delmål som er avgjørende for å nå vårt overordnede mål om å styrke motstandskraften til lokalsamfunn på landsbygda.

Styrking, myndiggjøring, eller det engelske ordet «empowerment» som ofte brukes i utviklingssammenheng, er anerkjent som en viktig tilnærming innenfor utviklingsarbeid. Samtidig har det også blitt et svevende og lite konkret begrep hvor det ofte er vanskelig å måle konkrete resultater og vise hvordan utsatte grupper har fått økt makt og innflytelse.

Det er ingen enkel oppgave å oppnå eller måle konkrete resultater. Empowerment handler om å endre maktbalansen – det vil si å flytte makt fra de som har mye makt til de som har lite, eller ingen makt. Teorien kan synes enkel. Makt kan overføres ved at rettigheter overføres fra en institusjon eller gruppe til en annen. Økt kunnskap og bevissthet om egne rettigheter gjør det enklere å stille krav og holde rettighetsbærerne ansvarlig. Innflytelse økes ved å legge til rette for deltakelse. Økte inntekter fører til økt økonomisk selvstendighet. Men i praksis er dette noe av det vanskeligste man kan gjøre – og sannsynligvis noe av det aller viktigste man kan gjøre.

I over førti år har Utviklingsfondet jobbet med å styrke vår målgruppes rettigheter og innflytelse i beslutninger og samfunnsutviklingen. I møter med kvinner, ungdom, bondeorganisasjoner eller skogavhengige lokalsamfunn forteller de oss hvordan våre prosjekter har bidratt til å styrke deres rettigheter og gi dem økt innflytelse. Vi ser forskjellene når vi møter de samme gruppene noen år senere. Kvinnene som aldri tok ordet snakker nå høyt og kritiserer myndighetene for å ikke ha fulgt opp det de lovet. Vi har fulgt bondekooperativ fra de ble opprettet til de forhandler avtaler om salg av kaffe eller bønner. Dette er viktige observasjoner som viser

at vi lykkes i arbeidet vårt. Samtidig sliter vi, som så mange andre, med å finne gode måter å måle og vise disse viktige endringene på.

Vi har lært mye gjennom alle disse årene. Arbeidet med å styrke kvinners rettigheter har gitt oss mange læringspunkter, og vi jobber stadig med å forbedre arbeidet vårt. Som årets lærepenge viser, har vi gått fra å fokusere på å telle antall kvinner som var med i våre prosjekter til å forstå at vi trenger en dypere innsikt i kvinnes utfordringer, behov og ønsker for å lære hvordan vi kan jobbe for grunnleggende endringer. Lærepenge handler om en gradvis innsikt i at enkle måter å måle resultater på ikke hjelper oss med å forstå hvorvidt vi oppnår endringene vi ønsker, og hvorvidt menneskene vi jobber med får økt livsmestring og innflytelse. Dette har også ført til at vi har tatt nye grep for å øke vår egen kunnskap og på denne måten styrke arbeidet vårt.

Årets suksesshistorie viser hvordan vi har lyktes i å øke skogavhengige lokalsamfunns innflytelse og rettigheter over skogen, gjennom formelle avtaler hvor bruksforvaltning og eiendomsrettigheter overføres fra staten til lokalsamfunnene. Slik har lokalsamfunnene fått juridisk gyldige papirer på sine rettigheter, noe som igjen er viktig for at disse rettighetene respekteres. Formell overføring av rettigheter innebærer også overføring av makt. Ved å utvikle systemer som viser disse gruppens bidrag til å ta vare på skogen og forhindre avskoging økes deres anerkjennelse i samfunnet, noe som igjen er viktig for å øke makt og innflytelse.

Elin Cecilie Ranum,
leder for programavdelingen

Årets suksess

Økte rettigheter og innflytelse for skogavhengige grupper

Mange lokalsamfunn i Etiopia er helt avhengig av skogen for å overleve. Der vokser villkaffen og ulike krydderplanter som de kan selge. Med sitt enorme biologiske mangfold trives biene bedre i de tette skogene. Trærne sørger for at klimaendringene blir mindre merkbare, noe som er viktig for landbruksproduksjonen og husdyrene.

Urskogen i Etiopia lider som følge av avskoging og nedbrytning.

Skogavhengige grupper har tatt vare på skogen og dens ressurser. Men de har hatt liten innflytelse over skogforvaltningen og få rettigheter over ressursene som utgjør deres livsgrunnlag.

Siden 2013 har Utviklingsfondet i samarbeid med vår lokale samarbeidspartner Ethio Wetlands and Natural Resource Association arbeidet for å endre dette, og jobber for å redusere avskogingen og øke lokalsamfunnenes innflytelse og rettigheter. I 2021 fikk vi fornyet avtalen med Norad og det norske klima- og skoginitiativet, og kan bygge videre på gode resultater og erfaringer fra de første 8 årene.

Urskogen sørvest i Etiopia er en av de siste gjenværende skogene i landet. Den har enorm lagringskapasitet for karbon, og til tross for dens store økologiske og sosioøkonomiske verdi, står skogene overfor økende utfordringer som følge av avskoging og nedbrytning. Utviklingsfondet arbeider her med å redusere tap av urskog gjennom en deltakende skogforvaltning som styrker rettighetene til skogavhengige samfunn i lokale beslutningsprosesser, samt å gi de samme samfunnene bærekraftig levebrød.

Utviklingsfondet og partnere har fortsatt å fokusere på etablering og pleie av skogforvaltningsgrupper med særlig vekt på kvinners engasjement, inkludert i lederroller. Samfunnsgruppene (rettighetshaverne) er myndiggjort til å bedre forstå sine kollektive og individuelle rettigheter i skogene. Samtidig jobber UF og partnere tett med myndighetene (pliktberere) for å styrke deres kapasitet til å utvikle og implementere politikk som tjener til å styrke forsvarlig skogforvaltningspraksis. Et kritisk aspekt ved dette arbeidet er knyttet til utstedelse av kollektive bruks- og forvaltningsrettigheter og eiendomsrettigheter over skogområdene og sertifisering for å garantere fellesskapets juridiske eierrettigheter til skogen. I 2021 ble 66 samfunnsgrupper tildelt slike sertifikater med fullt engasjement fra myndighetene. Disse tiltakene

gir skogavhengige samfunn mulighet til å ta aktiv del i lokale styringsprosesser som påvirker deres liv. Til syvende og sist styrker det den sosiale kontrakten mellom innbyggerne og staten.

For å komplementere tiltak med fokus på lokal styring og landrettigheter, prioriterer UF og partnere i økende grad forbedring av levebrødsmuligheter for skogavhengige samfunn. Ekspansjon av landbruket og særlig kaffeproduksjon kan bidra til å forringe økosystemet og redusere skogmassen. For å bremse denne utviklingen jobber Utviklingsfondet for å utvikle skogvennlige landbrukssystemer og økte inntektsgrunnlaget til bøndene gjennom blant annet bedre markedstilgang slik at de også får insentiver til å ta vare på skogen.

I tillegg har Utviklingsfondet og partnere utviklet verktøy for å følge med på utviklingen av skogen. Det er lokalsamfunnene selv som bruker disse verktøyene, som blant annet gjør at ulovlig hogst kan oppdages tidlig og dermed kan stoppes. Disse verktøyene bidrar også til å dokumentere lokalsamfunnenes bidrag til redusert avskoging og skogsforringelse, noe som igjen vil være avgjørende for at de kan få kompensasjon for den viktige jobben de gjør for å redusere utslippet av klimagasser.

Dette bidrar også til økt anerkjennelse av skogavhengige lokalsamfunns bidrag mot klimaendringene. Ved å ha sikret sine eiendoms- og bruksrettigheter over skogen har disse lokalsamfunnene fått økt innflytelse og makt, som de blant annet kan bruke til å holde myndighetene ansvarlige slik at de samme sikrer at en av Etiopias viktigste urskoger bevares.

Ulf Flink,
landdirektør Etiopia og Somalia

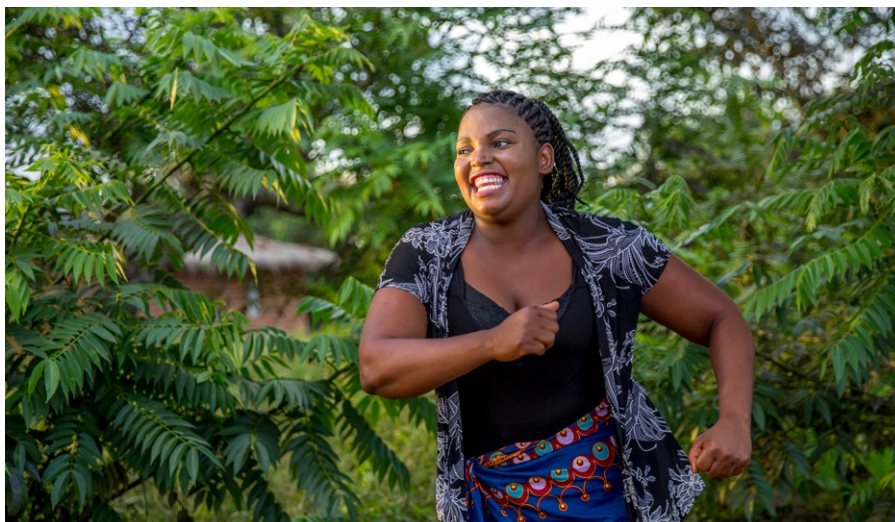
Kvinner, deltakelse og «empowerment»

- Hvordan skape og hvordan måle?

Styrking av kvinners deltakelse og rettigheter er et viktig mål for Utviklingsfondet. For å oppnå empowerment trenger kvinner adgang til ressurser, innflytelse over avgjørelser både i hjemmet og i lokalsamfunnet, og dermed mulighet til å bedre sine levekår.

Utviklingsfondet har i 2021 arbeidet med målingen av kvinners deltakelse for å styrke arbeidet ytterligere.

I landbruket i Sør er den formelle sektoren tradisjonelt mannsdominert. De fleste agronomer er menn, det er menn som eier jorda og ofte menn som deltar i den formelle økonomien knyttet til landbruket. Samtidig er det kvinner som gjør storparten av arbeidet ute i åkrene. Utviklingsarbeidet innenfor landbruks- og miljøsektorene ble tidligere kritisert for å være kjønnsblind. I likhet med mange andre organisasjoner innenfor denne sektoren hadde heller ikke Utviklingsfondet en klar strategi og god nok bevissthet rundt viktigheten av å sikre kvinners deltakelse i prosjektene. Siden 2012 har vi gjort en massiv innsats for å øke denne deltakelsen. I dag er 57 % av deltakerne i Malawi kvinner, 82 % i Nepal, 48 % i Etiopia, 62 % i Mosambik, 64 % i Guatemala og 40 % i Somalia.

Denne deltakelsen i Utviklingsfondets prosjekter gir kvinner tilgang til ressurser som innsatsvarer, forbedrede redskaper, ny teknologi, kunnskap, ferdigheter og inntekt. Videre jobber Utviklingsfondet for å øke kvinners deltakelse i grasrotsorganisasjoner som låne- og sparegrupper, landbrukskooperativer m.m., inkludert å sitte i lederstillinger. Et suksesseksempel her er at fra 2017–2020 økte andelen kvinner i lederstillinger i grasrotsorganisasjoner vi støtter fra 28 % til 49 %.

Disse tallene viser at vi har lyktes i å inkludere flere kvinner i vårt arbeid. Men å virkelig forstå prosjekters påvirkning på kvinners makt og innflytelse krever dypere analyser enn om de deltar i prosjekter og grasrotsorganisasjoner. I Malawi har vi funnet eksempler på kvinner som deltar i låne- og sparegrupper, men når de kommer hjem gir de lånet videre til ektemannen sin. Og selv om vi oppnår at kvinner sitter i styret i organisasjoner, kan vi være sikre på at de har innflytelse?

I mai 2021 gjorde Utviklingsfondet en kort undersøkelse av kvinners aktive deltakelse i

grasrotsorganisasjoner. Et utvalg kvinnelige medlemmer og styremedlemmer i alle programland ble spurt om hvor ofte de deltar på møter, om de uttrykker sine meninger der, og om de blir hørt. Nesten 60 % av kvinnene scoret høyt på disse tre forholdene. Dette viser at kvinner har reell innflytelse på lokalsamfunnet gjennom sin deltakelse i grasrotsorganisasjoner, men at det er rom for ytterligere forbedring.

Gjennom våre prosjekter har tusenvis av kvinner fått tilgang på kreditt og økte inntekter. Vi jobber for å øke bevisstheten om likestilling og kvinners rettigheter hos både kvinner og menn. Bedre tilgang på drikkevann og vedbesparende ovner fører til at kvinner og jenter bruker mindre tid til å hente vann slik at de har mer tid tilgjengelig til å investere i landbruket og/eller delta i andre økonomiske aktiviteter. Dette er viktige resultater. Men i hvilken grad har dette endret maktbalansen i husholdet og ført til at kvinner øker sin innflytelse over husholdningsøkonomien?

Maktbalansen i husholdene er utviklet gjennom komplekse relasjoner. Etter hvert som vi har lyktes i å inkludere kvinner og øke deres deltakelse og inntekter, ser vi et behov for å bedre forstå disse komplekse relasjonene slik at vi kan styrke arbeidet og bidra til økte rettigheter for kvinner og økt likestilling. Gjennom fokusgruppediskusjoner håper vi å få mer kunnskap om dette. Vi har fortsatt ikke en klar oppskrift på hvordan økt innflytelse og makt best kan måles. Etter hvert som vi tar nye skritt på veien, innhenter lærdom og tar grep ut ifra hva vi lærer håper vi at vi finner gode løsninger.

Anette Kirkebø,
rådgiver resultatdokumentasjon

Bistandsarbeid i et konfliktfylt Etiopia

Ulf Flink er Utviklingsfondets landdirektør for Etiopia og Somalia. I snart to år har han bodd i Etiopias hovedstad Addis Abeba sammen med sin kone og to små barn. Han har 15 års erfaring med arbeid i konflikt- og postkonfliktkontekst. Vi har stilt ham noen spørsmål om opplevelsen av å få utført Utviklingsfondets bistandsarbeid i det konfliktfylte Etiopia i 2021.

Utviklingsfondet har bidratt til å erstatte husdyr og jordbruksverktøy som gikk tapt i Etiopia i 2021.

Hvordan har det vært å jobbe i Etiopia det siste året?

Personlig har det vært et turbulent år, for å si det mildt. Selv om Addis Abeba i stor grad har vært fredet fra direkte konflikt, har det likevel vært et stort stresspåslog i hverdagen at store områder av landet har vært i krig siden høsten 2020. Det har i tillegg til konflikt vært pandemiestriksjoner, som gjorde det vanskelig å etablere sosiale kontakter. Mot slutten av 2021 begynte konflikten også å nærme seg Addis, noe som førte til at vi brått måtte evakuere til Norge. Jeg har jobbet i denne type utrygge miljø tidligere, men ikke med familie og små barn. Da må man gjøre andre risikovurderinger.

Med tanke på å få utført arbeid i Etiopia i 2021 har jeg jobbet i konflikt og postkonflikt før, og har stor erfaring med å etablere, utvikle og implementere krisehåndteringsplaner for programmer. Jeg har kunnet ta i bruk erfaring fra Syria og andre kontekster. Om konflikt påvirker området vi arbeider i må vi raskt etablere hvordan vi får ut informasjon, hvordan vi pauser arbeidet, hvordan vi bygger om programmet – kort sagt, hvordan vi sikrer at UF får gjort vårt arbeid.

Dette er krevende og intensiv krisehåndtering. Det handler både om å sørge for ansattes velferd, både materielt og psykologisk, men også om program, altså hvordan vi kan fortsette å operere på en trygg måte.

Hvordan berører krigen vårt arbeid og våre partnere?

Overordnet har krigen hatt enorme negative konsekvenser, på veldig kort tid. Statsminister Abiy Ahmed ble valgt til makten i 2018. I begynnelsen så vi store positive utviklingstendenser. Ahmed og partiet jobbet for liberalisering av økonomi, åpning av et demokratisk rom i Etiopia, og etablerte fred med Eritrea, som førte til at Ahmed ble tildelt Nobels fredspris. Så brøt konflikten mellom Tigray og regjeringsstyrkene ut kun 24 måneder etter Ahmed tiltrådte. Effektene har vært enorme, og vi har sett et fryktelig makabert voldsbruk, og overgrep mot sivilsamfunnet, av grupper og affilerte med begge sider av konflikten. Det har blitt begått massevoldtekt av kvinner og jenter, det er enormt mange internt fordrevne. Mange landbruk og husdyrhold, samt sykehus og service providers, er helt ødelagte. Det kommer til å ta mange år å gjenoppbygge det som har gått tapt.

Dette har selvsagt skapt enorme konsekvenser for de vi støtter i våre programmer. Krigen har resultert i at vi ikke har kunnet møte behovene til rundt 80 000 av husholdningene vi og våre partnere jobber med, fordi vi ikke har hatt tilgang, og fordi mennesker har flyktet.

Hvilke grep har vi tatt for å få gjennomført arbeidet vårt?

Internt begynte vi ganske tidlig med å oppdatere og aktivere krisehåndteringsplaner. Vi hadde en sterk kanal til Utviklingsfondets ledelse i Oslo. Slik var vi forberedt på ulike typer scenario: Hva skjer med Addis hvor våre ansatte bor? Hva skjer i landet hvor ansatte har familie? Det er utrolig viktig å ivareta de ansattes psykiske velferd når de har et pågående traume i sitt land, og har familie, slekt og venner i landet som direkte påvirkes. Vi måtte sørge for at våre ansatte hadde det så trygt som overhodet mulig.

Når det gjelder vårt eksterne arbeid med programmene tok vi raskt kontakt med partnere for å få en sikkerhetsvurdering, og for å høre om hvordan Utviklingsfondet kunne legge om kurs og gjøre endringer. Innenfor rammene for programmene justerte vi og bygget om for å møte behov på bakken, så vi ikke sto fast i teori og resultatrammeverk. For eksempel har vi i Amhara-regionen før konflikten lenge jobbet langsiktig med klimatilpasset jordbruk og tilgang til markeder. Så kom krigen, hvor mange ble tvunget til å flykte, og husdyr ble drept eller forlatt. Da var det ingen vits i å komme tilbake og se på tilgang til marked. Vi måtte være mer pragmatiske, og heller jobbe med tilgang til såfrø, og utruste befolkningen slik at de kunne plante. Mye gårdsutstyr, som ploger, ble ødelagt eller stjålet. Da kunne vi bistå med ny plog.

Vi har altså gjort en rekalkibrering av programmene, og bistått med det som var nødvendig her og nå, i tråd med mål i programmet. Vi måtte være mye mer praktiske enn langsiktige, og se til at programmene var behovsstyrte. Dette krevde mange samtaler og avklaringer med partnere på bakken og Norad, men var et viktig steg for å få gjort arbeidet vårt.

Vi fikk også etablert nye partnerskap og finansiering via ambassaden, for å styrke matsikkerheten i lokalsamfunnene. Slik har vi faktisk kunnet øke våre innsatser, med mer finansiering som helt fra begynnelsen var siktet på å øke motstandsdyktighet rundt jordbruk, skape et trygt levebrød, og god forvaltning av naturressurser.

Hva har vi fått til i 2021, til tross for den vanskelige situasjonen?

Til tross for et utrolig turbulent år har vi fått styrket vårt varemerke i Etiopia. Vi har vært en troverdig aktør, vist fleksibilitet og fått til mye. Vi har styrket vår kredibilitet opp mot myndighetene, både i Tigray og sentralt. Vi har vist at Utviklingsfondet har vært ekstremt viktige også i et konfliktfylt miljø. Vi har bidratt til at lokalsamfunnene er bedre rustet til å innhente seg, og den økte kredibiliteten kommer til å gagne Utviklingsfondet, og de vi støtter, også når konflikten er over.

Matsikkerhet og klimatilpasning

- Utviklingsfondets arbeid på den internasjonale dagsorden

2021 ble det året da Utviklingsfondets kjernesaker ble løftet til topps i internasjonal og nasjonal politikk.

Bønders rettigheter til såfrø har blitt satt på dagsorden i 2021. Her fra en frøbank i Nepal.

I Utviklingsfondet er vi stolte av å nå ut med støtte til 350 000 småskala bønder i seks land. Dette har mye å si for hver enkelt bonde, deres familier og lokalsamfunn, som kan skape seg et bedre liv uten sult og ekstrem fattigdom.

Om disse problemene skal løses i større skala må vi også fremme politikk som kan bedre forholdene for alle verdens 545 millioner småbønder. I 2021 var det tre store muligheter til å gjøre dette: først FNs

matsystemtoppmøte i New York i september, deretter det norske valget, fulgt av klimatoppmøtet i Glasgow i november.

Matsystem til besvær

FNs generalsekretær Antonio Guterres tok i 2019 initiativ til det første globale matsystemtoppmøte for å samle verdenssamfunnet til å velge de viktigste tiltakene for å motvirke økende sult, underernæring og

miljøutfordringer. Denne negative utviklingen var stikk i strid med bl.a. bærekraftsmål 2 om å utrydde sult innen 2030, og måtte snus.

Forskere hadde regnet ut at de skjulte sosiale og miljømessige kostnadene i verden ved matens vei fra jord til bord og videre til søppeldynga var større enn markedsverdien for hele verdens matproduksjon. Verdens matsystemer er rett og slett dysfunksjonelle. Temaet ble enda mer aktuelt da koronapandemien i 2020 økte antall sultende i verden med over 100 millioner, særlig blant sårbare grupper som fattige bønder.

Utviklingsfondet bestemte seg for å bidra og fremmet tre sentrale saker på toppmøtet: betydning av småskala landbruk for matsikkerhet, bonders rettigheter til såfrø, og lokalt produsert skolemat. Det skulle vise seg å bli krevende. Covid-19 gjorde at forberedelsene og møtet måtte avholdes digitalt. Internasjonale organisasjoner som CARE og WWF fikk sentrale roller for å sikre en inkluderende prosess. Diskusjonen gikk langs fem «handlingsspor» for å oppnå null sult, sunt kosthold, naturvennlig matproduksjon, mindre ulikhet og økt motstandskraft. Bak fasaden jobbet imidlertid globale landbruksfirmaer for å påvirke utfallet til sin fordel. Prosessen ble beskrevet som «en labyrint der veggene stadig flyttet seg». Urfolksgrupper, småbønder, ungdom, rettighetsorganisasjoner og miljøbevegelsen måtte flere ganger true med boikott for å bli hørt. En del valgte til slutt å arrangere et alternativt møte.

Utviklingsfondet og andre norske aktører etablerte en allianse som oppnådde at bonders rettigheter til såfrø ble en av 50 prioriterte temaer blant 2000 forslag inn mot møtet. På selve toppmøtet i september omtalte statsminister Erna Solberg i sin hovedtale at såfrøssikkerhet er en helt sentral sak for Norge. Sammen med norske bondeorganisasjoner bidro vi også til at Norge ble med i en bred allianse av land som stilte seg bak forslaget om å prioritere lokalt produsert skolemat. Vi overbeviste Norge om å tilslutte seg Null sult alliansen, der myndigheter, privat sektor og organisasjoner sammen skulle støtte småbøndernes sak.

Rett før toppmøtet lanserte FNs klimapanel rapporten som ble kalt «Kode rød for menneskeheten», som blant annet viser hvordan økende klimaendringer truer matsikkerheten globalt. Det bidro til at de fleste verdensledere på toppmøtet erklærte at matsystemene må endres. Likevel ble det utydelig og uforpliktende slutterklæring, der landene ble oppfordret til å bedre sine nasjonale matsystem. FNs ledelse oversendte deretter de utvalgte tiltakene til FNs mat- og landbruksorganisasjoner i Roma for oppfølging.

Matsikkerhet på topp i Norge

I 2021 var norsk politikk preget av forberedelsene til Stortingsvalget i september. Vi spilte inn forslag både til partiledelsene, partienes programmer og i regjeringsforhandlingene. Vi vektla at skal vi nå bærekraftsmålene må matsikkerhet, klimatilpasning og støtte til småbønder bli et prioritert tema i norsk utviklingspolitikk. Kampen om å nå opp var stor, og få andre organisasjoner prioriterte de samme temaene som oss. Vi var derfor godt fornøyd da nettopp matsikkerhet og støtte til småskala landbruk var blant de seks høyest prioriterte bistandsfeltene i regjeringsplattformen fra Arbeidspartiet og Senterpartiet. Den nye utviklingsministeren Anne Beathe Tvinningstad uttalte at det viktigste temaet for henne var matsikkerhet og småskala bønder. I tillegg ville regjeringen tredoble støtten til klimatilpasning. Allerede i budsjettet for 2022 økte ministeren satsingen på matsikkerhet med en halv milliard kroner.

Klimatilpasning i fokus

Utviklingsfondets Generalsekretær var til stede under det 26. klimatoppmøtet til FN i Glasgow, Skottland i november 2021. Møtet var blitt utsatt fra 2020, og 30 000 utålmodige deltagere måtte følge strenge koronaregler. Sammen med andre norske organisasjoner gjennom Forum for Utvikling og Miljø jobbet vi for felles mål. Som medlem av det globale Climate Actions Network, bestående av 1500 miljø- og utviklingsorganisasjoner, bidro vi til å løfte fram betydningen av klimatilpasning for matsikkerheten i utviklingsland. Det lyktes å få temaet helt til topps i slutterklæringen, der rike land også lovet å doble støtten til klimatilpasning innen 2025.

Det var langt vanskeligere å få gjennomslag for det mange kaller den tredje pilaren i klimaforhandlingene, ved siden av utslippskutt og klimatilpasning: tap og skade. Mange fattige land og over 300 organisasjoner krevde at rike land må anerkjenne sitt ansvar for de tap og skader klimaendringene forårsaker i utviklingsland. Rike land som Norge fortsatte å nekte for ansvaret, til tross for en rekke rapporter som viser at de økonomiske skadevirkningene av klimaendringene i utviklingsland er tre ganger høyere enn i de rike. Årsaken er at USA frykter erstatningsansvar fra fattige land om de gir en slik innrømmelse. Det ville blitt veldig kostbart. Det vektet derfor oppstyr da Skottland, en provins i Belgia og flere store private donorer likevel valgte å støtte en ny finansieringsmekanisme for tap og skade. Det er forventet at temaet kommer enda høyere på dagsorden på neste klimatoppmøte i Egypt i november 2022.

Jan Thomas Odegard,
generalsekretær

Marked og kommunikasjon i 2021

I året som gikk har Markeds- og kommunikasjonsavdelingen arbeidet med å rekruttere flere utviklingsinvestorer, utarbeide nye nettsider og ny profil, politisk påvirkningskampanje og mye annet, for å gjøre Utviklingsfondets arbeid mer kjent blant de vi ønsker å nå.

Arbeidet med nye nettsider i samarbeid med Good Morning Naug ble påbegynt i 2021.

Flere nye utviklingsinvestorer i året som gikk

I 2021 gikk vårt nokså ferske giverkonsept Utviklingsinvestor inn i sitt andre hele år. Hvert kvartal har vi rapportert på framgangen i utvalgte prosjekter fra start til slutt. I 2021 har utviklingsinvestorene bidratt til blant annet jordbruksteknologi til kvinner i Nepal, opplæring i honningproduksjon i Malawi, et renseanlegg for bearbeiding av kaffe i Guatemala, rentbrennende ovner og skogbevaring i Etiopia og en vanddam i Somalia.

Tross en herjende pandemi var ambisjonsnivået høyt. Takket være gaterekuttering i nært samarbeid med byrået Concept Communications, kunne vi ønske enda flere Utviklingsinvestorer velkommen til organisasjonens viktige arbeid. Pandemien med fem måneders lock-down gjorde gaterekuttering krevende og uforutsigbart, men en sommertur over det ganske land gjorde at flere fikk muligheten til å bli kjent med oss. Tusen takk til alle nye og eksisterende Utviklingsinvestorer.

Infostøtten og www.dinklimaframtid.no

I året som gikk rapporterte vi på de foregående tre års store infoprojekt med Norad og ble tildelt nye infomidler for de neste fem årene. Vi fortsatte å bygge på det solide grunnlaget i nettstedet dinklimaframtid.no hvor man sammenligner klimaendringene i Norge og Malawi. I fjoråret innhentet vi innhold fra neste land som skal inkorporeres, Guatemala, og bygger således ut siden med et nytt land for hvert år. Da pandemien forhindret oss fra å reise, knyttet vi kontakt med dyktige frilansere lokalt i noen av programlandene våre. Fra Guatemala fikk vi interessante intervjuer og nydelige stillbilder og filmmateriale som ble til innhold på dinklimaframtid.no.

Politisk påvirkningskampanje

På tampen av året utviklet vi, i nært samarbeid med PR-byrået Geelmuyden Kiese, en politisk påvirkningskampanje som skal sikre at klimatilpasning og matsikkerhet får den plassen den trenger på bistandsbudsjettet.

Nye nettsider og ny profil

Fundraising og kommunikasjonsstrategi legger fundamentet for sterkere vekst både når det gjelder innsamlede midler og synlighet i årene som kommer. I annerledes-året 2021 var det enda viktigere enn noen gang å sette i gang prosjekter på huset som ikke involverte reising i felt. Arbeidet med delstrategier, nye nettsider og ny profil var derfor et viktig stykke arbeid som tok mye kapasitet i året som gikk, hvorav sluttproduktet først så dagens lys i inneværende år. En stor takk til byrået Goodmorning Naug for et solid samarbeid i flere av disse prosessene.

God støtte fra eksisterende store givere og nye

Hvert år får Utviklingsfondet betydelige beløp fra bedrifter og organisasjoner som ønsker å gjøre en forskjell. Vi er stolte av at flere ønsker å inngå partnerskap med Utviklingsfondet, både med økonomiske og faglige samarbeid. En stor takk rettes til våre hovedsamarbeidspartnere Fred. Olsen Social Engagement Group, på vegne av Bon Heur ASA og Grotmol Solutions. En stor takk også til våre nære partnere i organisasjonene Norges Bondelag, Norges Bygdekvinnelag og Norges Bygdeungdomslag. Også mindre bedrifter og organisasjoner støtter oss, og vi håper å annonsere flere nye partnere i 2022. Sammen investerer vi i bærekraftige løsninger for framtiden.

Utviklingsfondet vokser!

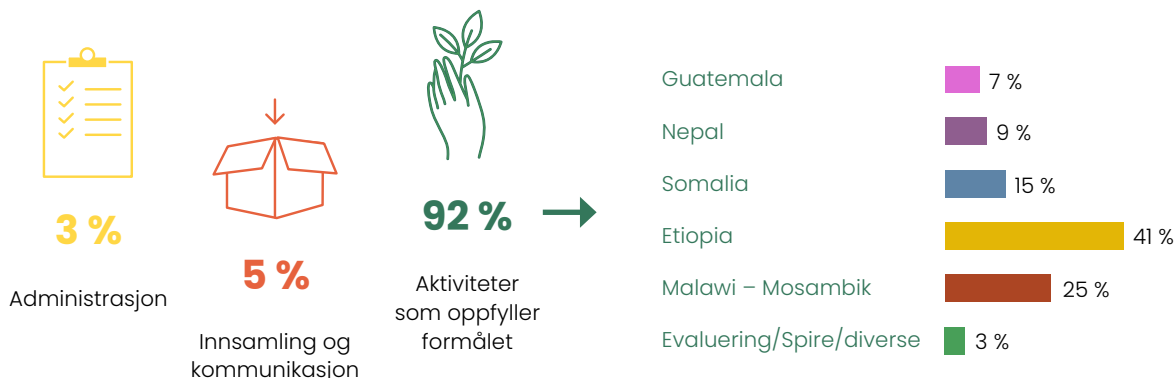
I det kommende året vil markeds- og kommunikasjonsavdelingen engasjere enda flere i arbeidet med klimatilpasning og matsikkerhet, slik at flere kan løfte seg ut av fattigdom og nå sitt fulle potensial.

For å skape mer engasjement rundt våre saker er vi avhengig av spredning og synlighet i samfunnsdebatten. Lik og del budskapet vårt i sosiale medier! Sammen gjør vi en forskjell, vi bekjemper sult og endrer liv!

Ann Askim,
leder for marked og kommunikasjon

Hit går pengene

Aktivitetsregnskap

Regnskap per 31.12.2021 per 31.12.2020

Anskaffede midler

Tilskudd		
i) Offentlige tilskudd	100 209 086	105 344 818
ii) Andre tilskudd i Norge	1 537 188	0
iii) Internasjonale donorer	9 509 696	11 509 361
Innsamlede midler, gaver mv	8 658 561	6 502 880
Finans og investeringsinntekter	42 266	29 609
Andre inntekter	1 580 238	
<u>Sum inntekter</u>	<u>121 537 035</u>	<u>123 386 668</u>

Forbrukte midler

Kostnader til anskaffelse av midler:

Kostnader til innsamlinger	4 860 026	2 709 532
Andre kostnader til anskaffelse av midler	911 074	923 211
Kostnader til kommunikasjon	0	0
<u>Sum kostnader til anskaffelse av midler</u>	<u>5 771 100</u>	<u>3 632 743</u>

Kostnader til aktiviteter som oppfyller formålet:

Malawi – Mosambik landprogram	27 556 454	19 179 214
Etiopia landprogram	45 440 674	56 114 557 18
Somalia landprogram	16 716 891	402 834
Nepal landprogram	10 137 973	9 206 626
Guatemala landprogram	7 737 381	7 938 452
Evaluering & risikoreduksjon	414 884	298 300
Informasjon	3 168 666	2 927 509
Spire	323 038	458 093

Sum kostnader aktiviteter som oppfyller formålet 111 495 962 114 525 585

Administrasjonskostnader

4 412 826 3 449 436

Sum forbrukte midler 121 679 887 121 607 764

Årets aktivitetsresultat -142 852 1 778 905

Til/fra formålskapital med eksterne restriksjoner 0 64 363

Til/fra formålskapital med selvpålagte restriksjoner 235 799 -959 590

Årets resultat, til/fra annen formålskapital - 92 946 -883 678

Sum overføringer 142 852 -1 778 905

Hilsen fra styreleder

Da jeg ble spurt om å være styreleder i Utviklingsfondet ble jeg først litt betenkt, men raskt ble jeg glad og ivrig etter å ta fatt. Jeg tenker nå at jeg kan bruke erfaringene mine fra lignende oppgaver – og ser at mine mangler blir utfyllt av en svært dyktig generalsekretær, en dedikert stab og et faglig sterkt styre.

Hva er det ved Utviklingsfondet som gjør meg glad?

Jeg er glad for trofastheten mot småbonden og matsikkerhet. I over 40 år har Utviklingsfondet arbeidet bortenfor der asfalten slutter – blant de fattigste på landsbygda. Det har ikke vært fancy. Utviklingshjelp fra rike land gir bare noen skarve 3 – 6 % prosent til jordbruk. Det er viktig med helse, industri og skole – men hva hjelper det om ikke barn får mat, om ikke land kan fø seg selv? Og det er småbonden som produserer det aller meste av maten i fattige land.

Jeg glad for at vi er faglig i front. Utviklingsfondet har utviklet mange gode metoder som blant annet såfrøbanker, modellbønder og lokal klimatilpasning, og satt det sammen i en helhet hvor man tar hensyn til teknologi, marked, naturtap, klima og styrking av sivilsamfunnet. Nå har dette århundrets viktigste forskningsrapport om matsikkerhet, Ceres2030, bekreftet at det Utviklingsfondet har drevet med i mange år er nøkkelen til å utrydde sult.

Jeg glad for framgang i organisering og økonomi de siste årene som tyder på at vi kan mer enn doble innsatsen fram mot 2025 og støtte langt flere.

På 1980 og 1990-tallet arbeidet jeg for FN mot hungersnøden i Etiopia. Først da lærte jeg forskjellen på hungersnød og fattigdomssult. Hungersnød er total mangel på mat, samfunn som rives opp. Det er en katastrofe og et traume som sitter i folket. Folk kan si når og hvor det skjedde. Fattigdomssulten er spredt i tid og rom og rammer enkeltfamilier, mens samfunnet tilsynelatende fungerer. For to-tre århundrer siden var hungersnød vanlig på alle kontinenter – også i Norden. I dag er hungersnøden utryddet i nesten alle land. Et fantastisk framskritt. Vi kan vite det på forhånd

og vi har mat nok i verden slik at vi kan gi nødhjelp. Unntaket er land der krig hindrer nødhjelpen.

Fattigdomssulten krever langsiktig arbeid. Sulten er ikke mindre alvorlig, og hver dag dør 25 000 mennesker av årsaker hvor sult og feilernæring er avgjørende faktorer. Antallet har minsket, men altfor sakte – og nå de siste fem-seks årene har dessverre antallet sultende økt. Rapporten Ceres2030 viser hvordan 500 millioner mennesker kan arbeide seg ut av sulten innen 2030. Vår del i innsatsen er å doble støtten til småbønder i fattige land. Er det noen viktigere oppgave nå enn å utrydde sult samtidig som vi respekterer naturens tålegrenser?

Dag Hareide,
Utviklingsfondets styreleder

Utviklings-
fondet

Sammen mot sult og urettferdighet

**DET FINNES EN
LØSNING PÅ
VERDENS
SULTPROBLEM.**

**SÅ, HVOR RASKT
KAN VI FÅ
SIGNATUREN DIN?**

Scann QR-koden eller besøk [Utviklingsfondet.no](https://utviklingsfondet.no)